

Dr n. przyr. Alojzy Kowalczyk	tel. 91/ 573 - 44 - 40, kom. 502 - 751 - 778
INSPEKTOR NADZORU d/s pielęgnacji drzew	Upr.: Dendrologia, Ochrona środowiska, Architektura zieleni, Ochrona zieleni zabytkowej, krajobrazu
	RZECZOZNAWCA BIEGŁY SĄDOWY

**Jelenin nr 5, Gm. Chojna,
dz. nr 484**

1. Przedmiot opracowania:

**Grupa (skupisko) trzech drzew z gat. *Cis pospolity*
w granicach posesji Jelenin nr 5 uznanych za pomnik przyrody żywej.
Element kompozycji przestrzennej terenu zieleni**

2. Zlecający opracowanie:

Iwona Rzeszowska

Adres do korespondencji:

Mierno nr 1/A, gm. Moryń 74 - 500 Chojna

3. Zakres opracowania:

L. p	Specyfikacja
1)	Ekspertyza dendrologiczno - techniczna, Ekspertyza siedliskowo - środowiskowa, Opinia ornitologiczna,
2)	Opis szczegółowy stanu zachowania waloryzowanych drzew,
3)	Wykaz i opis zakresów prac pielęgnacyjno - urządzeńowych na potrzeby likwidacji skrajni drogowej, zjawiska immisji bezpośredniej oraz kolizji w relacjach: „drzewo - zabudowa kubaturowa”
4)	Dowodowa dokumentacja zdjęciowa.

Opracowanie wg stanu zachowania roślin drzewiastych na dzień: 06. 12. 2016 r.

Konsultacje:

Ekspert przyrodniczy ORNITOLOG mgr Krzysztof Paszkowski nr w rej. CDR w Brwinowie 2114/2008 Zakres konsultacji: Określenie stanu zachowania siedlisk lub środowisk i ewentualnych zagrożeń okazów gatunku w rozumieniu treści obowiązującej ustawy o ochronie przyrody	RZECZOZNAWCA dr n. przyr. Alojzy Kowalczyk upr. nr 110/91 S.K.Z. W-wa specj. DENDROLOGIA
Konsultacja ornitologiczna Konsultacja siedliskowo - środowiskowa	Opracowanie

ORIENTACJA

Jelenin nr 5; dz. nr 484, gm. Chojna

**Ekspertyza dendrologiczno - techniczna. Wykaz i opis prac pielęgnacyjno
- urzędzeniowych w koronach drzew = pomników przyrody**

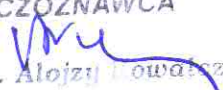
	Linie graniczne geodezyjnych wydzielen posesji	■ ■	Zabudowa kubaturowa mieszkalna i gospodarcza
○	Lokalizacja grupy drzew = pomników przyrody objętych opracowaniem	484	Numeracja wydzielonych działek lub zabudowanych posesji
Wydruk mapki z GEOPORTALU			SKALA 1:2.000

Oświadczenie

1. Niniejsze opracowanie traktowane jest jako formalno – prawne uzasadnienie zakresu projektowanych prac pielęgnacyjno – urządzeniowych w koronach drzew = pomników przyrody żywej a także w ich bezpośrednim otoczeniu na potrzeby eliminacji stopnia zagrożenia bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi oraz ich mienia,
2. Projektowany zakres prac pielęgnacyjno – urządzeniowych, w tym usunięcie gałęzi z wierzchołkowej i obwodowej części koron skupiska drzew spełnia wymogi art. 87a, ust. 2, pkt 1, pkt 2 oraz pkt 3 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.).

RZECZOZNAWCA

dr n.przyr. Alojzy Powalczuk
upr.nr 11601 S.K.Z. W-wa
specj.ARCHITEKTURA ZIELENI
REWALORYZACJA TERENU

1. Dane podstawowe

1. Podstawa opracowania:
  - a. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.),
  - b. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz.672),
  - c. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23),
  - d. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380)
  - e. plik rozporządzeń do w. w. ustaw,
  - f. uzgodnienia formalno – prawne dot. stanu władania,
  - g. bezpośrednie badania florystyczno – faunistyczne i pomiary autora wykonane „na gruncie” w dniu **06 grudnia 2016 r.**,
  - h. ustalenia „na gruncie” ze Zlecającym,
2. Materiały uzupełniające do opracowania:
  - a. Rozporządzenie nr 2/99 z dnia 30 marca 1999 r. Wojewody Zachodniopomorskiego o uznaniu za pomnik przyrody ,
  - b. Pismo nr BPI.6131.78.2016 z dnia 31 sierpnia 2016 r. Burmistrza Chojny (w zał.)
3. **Szczegółową lokalizację opracowywanej grupy drzew = pomników przyrody żywej** w granicach posesji Jelenin Nr 5 przyległej do ogólnodostępnej drogi publicznej na dz. nr 479 dr w Jeleninie w zakresie relacji:
  - a. „drzewo – zabudowa kubaturowa (= budynki w granicach posesji nr 5”,
  - b. „drzewo – zabudowa kubaturowa (= budynki w granicach posesji przyległych”,
  - c. „drzewo – pobliskie komponowane drzewa w granicach posesji, szczególnie w rzucie korony przyległego drzewa,
  - d. zjawiska IMMISJI BEZPOŚREDNIEJ = potencjalna kolizja systemów korzeniowych lub koron drzew w stosunku do drzew przyległych lub innej zabudowy na terenie posesji oraz przyległych posesji,
  - e. zjawisko IMMISJI POŚREDNIEJ = potencjalna kolizja stref cienia w stosunku do grup roślin zielnych lub drzewiastych na terenie posesji oraz przyległych posesji,
  - f. ewentualne kolizje określone w pojęciu „skrajnia drogi”**ustalono na podstawie bezpośrednich pomiarów „na gruncie” w dniu 06 grudnia 2016 r.**
4. Wszelkie ustalenia lokalizacyjne elementów kompozycji przestrzennej (drzewa, bryły zabudowy kubaturowej, ogrodzenia terenu), identyfikacja botaniczna, podstawowe pomiary w grupie drzew, ocena stanu kondycji biologicznej wykonano bezpośrednio „na gruncie”.
5. Lokalizację omawianych poniżej drzew, układy komunikacyjne, granice wydziałów przyległych działek, ogrodzenie itp. zawiera załączony szkic sytuacyjny,
6. Stan zachowania inwentaryzowanych drzew oraz ich bezpośredniego otoczenia obrazują załączone **zdjęcia** z dnia **19 kwietnia** oraz **06 grudnia 2016 r.**,

7. Stan zachowania siedlisk i środowisk życia w koronach lub pniach drzew jako tzw. „Konsultacja ornitologiczna i siedliskowo – środowiskowa” uzgodniono z osobą uprawnioną: Ekspert przyrodniczy **ORNITOLOG**, mgr **Krzysztof Paszkowski**, nr rej. CDR w Brwinowie: 2114/2008,

2. Uwarunkowania formalno – prawne dotyczące gospodarowania zasobami drzew na obszarze dz. nr 484 w granicach posesji Jelenin nr 5, Gm. Chojna

1. Omawiany obszar posesji Jelenin nr 5 na dz. nr 484:
- nie jest objęty ochroną prawną¹ w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014, poz. 1446 z późn. zm.),
  - nie jest terenem leśnym w rozumieniu zapisów treści przepisów ustawy o lasach (Dz. U. z 2015, poz. 2100; z późn. zm.),

2. Omawiana grupa (= skupisko) trzech drzew z gat. **Cis pospolity** jest pomnikiem przyrody żywej² w rozumieniu przepisów w. w. ustawy o ochronie przyrody,

3. Formalno – prawny zapis o ochronie skupiska drzew zawiera Zał. Nr 5 do wojewódzkiego katalogu drzew pomników przyrody żywej

4. Przedkłada się wypis zapisu z wykazu pomników przyrody woj. zachodniopomorskiego:

Załącznik nr 5. Wykaz istniejących pomników przyrody, woj. zachodniopomorskie

Gat.: cis pospolity **Taxus baccata**

- gmina: Chojna
- miejsowość: Jelenin
- lokalizacja: Przy drodze we wsi
- wys. :12 m,
- forma: grupa
- podst. prawna: Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Zachodniopom. nr 7, poz.71)

5. Gospodarka omawianymi drzewami podlega przepisom:

- w. w. ustawy o ochronie przyrody,
- w. w. ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

6. Autor i Konsultanci niniejszego opracowania spełniają wymogi zapisu treści art. 84, § 1 w. w. ustawy z dn. 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego.

1. Ekspertyza dendrologiczno – techniczna

1. Opis ogólny waloryzowanych drzew

- W celu kompleksowego rozpoznania wskazanych trzech drzew z gat. **Cis pospolity** w granicach posesji Jelenin Nr 5 na dz. nr 484 dokonano ich inwentaryzacji, analizy wiekowej, waloryzacji przyrodniczej w celu:
  - zachowania drzew jako składnika terenu zieleni,
  - lub ich ewentualnego usunięcia.
- Inwentaryzację w. w. drzew przeprowadzono w dniu **06 grudnia 2016 r.**

¹ Źródło: dokumenty dot. braku ochrony prawnej obszaru posesji w miejscowości Jelenin nr 5 na dz. nr 484 zweryfikowano w zasobach archiwalnych UM Chojna

² Źródło: dokumenty dot. ochrony prawnej waloryzowanych drzew jako pomników przyrody żywej na posesji Jeleni nr 5 zweryfikowano w zasobach archiwalnych UM Chojna

3. Stan zachowania omawianych poniżej drzew, stopień ich potencjalnej współzależności od pobliskich drzew oraz zakresy prac pielęgnacyjno – urzędzeniowych opisano wg zasad literatury specjalistycznej z zakresu:
- pielęgnowania drzew,
  - arborystyki³ i dendrologii⁴.

Część A:

Ocena żywotności drzew wg skali Kasprzaka

- Ocenę żywotności drzewa przeprowadzono wg skali podawanej przez Kasprzaka⁵,
- Zakresy skali oraz opis stanu zachowania drzewa w danej skali przedstawia TABELA nr 1.

TABELA nr 1.

Jelenin nr 5; Gm. Chojna; dz. nr 484. *Cis pospolity* = grupa drzew pomników przyrody
Ocena żywotności drzewa wg skali podawanej przez Kasprzaka (2005)

Skala żywotności drzewa	Specyfikacja zakresu skali żywotności drzewa
0	Drzewo martwe (= obumarłe).
I	Do 20 % żywotności
II	Do 50 % żywotności
III	Do 80 % żywotności
IV	Powyżej 80 % żywotności

WNIOSEK: Na podstawie powyższej tabeli ustala się stopień żywotności wskazanych trzech drzew w granicach obszaru w. w. posesji Jelenin nr 5 od III (= trzeciego) do IV (= czwartego) stopnia żywotności, co oznacza, że wśród waloryzowanych drzew są okazy, które zachowały do 80 % żywotności oraz powyżej 80 % swej żywotności.

- Szczegółowy (= indywidualny) zakres oceny stopnia żywotności waloryzowanego drzewa zawiera opis w części opracowania : „Wykaz i opis o prac pielęgnacyjno-urzędzeniowych”.

Część B:

Ocena stanu zdrowotnego drzewa wg skali Pacyniaka i Smólskiego

- Stan zdrowotny drzewa ustalono wg skali podawanej przez Pacyniaka i Smólskiego (1973),
- Zakresy stopni uszkodzenia drzew oraz ich skrócony opis w znaczeniu potencjalnych stopni uszkodzenia przedstawia TABELA nr 2.

TABELA nr 2

Jelenin nr 5; Gm. Chojna; dz. nr 484. *Cis pospolity* = grupa drzew pomników przyrody
Ocena stanu zdrowotnego drzewa wg skali podawanej przez Pacyniaka i Smólskiego

Stopień uszkodzenia	Charakterystyka i zakres uszkodzenia pnia i korony drzewa
1	Drzewo zupełnie zdrowe, bez żadnych ubytków i obecności szkodników
2	Drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowych partiach korony; z obecnością szkodników roślinnych lub zwierzęcych
3	Drzewa, które mają w 50% obumarłą koronę i kłodę (lub strzałę), jak również zaatakowane w znacznym stopniu przez szkodniki

³ Źródło: Groß, W., 2002, EUROPEAN TREEWORKER, European Arboricultural Council (EAC) Patzer – Verlag, Berlin – Hannover,

⁴ Źródło: Siewniak, M., 1991, Zabezpieczanie drzew na placu budowy, Komunikaty Dendr., z. Nr 7, Zarz. Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo – Ogrodowych, W – wa, str. 3 - 23

⁵ Źródło: Kasprzak, K., 2005, Ocena żywotności drzew, PRZEGLĄD KOMUNALNY

4	Drzewa, które mają w 70% obumarłą koronę i kłodę (lub strzałę) z dużymi ubytkami tkanki drzewnej
5	Drzewa, które mają ponad 70 % obumarłą koronę i kłodę (lub strzałę), z licznymi dziuplami; w tym także drzewa martwe

WNIOSEK: Na podstawie powyższej tabeli ustala się **stan zdrowotny** wskazanych trzech drzew w drzew w granicach obszaru w. w. posesji Jelenin nr 5 **od 1 (= pierwszego) do 2 (= drugiego) stopnia stanu zdrowotnego**, co oznacza, że występują tam drzewa zupełnie zdrowe, bez żadnych ubytków i obecności szkodników oraz drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowych partiach korony; z obecnością szkodników roślinnych lub zwierzę

3. Szczegółowy (= indywidualny) zakres oceny stopnia żywotności waloryzowanego drzewa zawiera opis w części opracowania : „Wykaz i opis o prac pielęgnacyjno-urzędzeniowych ”.

Część C:

Ocena żywotności drzewa na podstawie cech korony w jej części brzegowej – metoda Roloffa

1. Ocena żywotności drzewa ustalono wg skali podawanej przez Roloffa ⁶,
2. W metodzie Roloffa żywotność drzewa ocenia się na podstawie cech korony w jej części brzegowej. Metodą tą ocenia się żywotność drzew liściastych ulistnionych i nieulistnionych. W ocenie stosuje się czterostopniową skalę, w której wyróżniono stosowne stopnie żywotności.
3. Zakresy oceny żywotności drzew oraz ich skrócony opis w znaczeniu potencjalnych stopni uszkodzenia przedstawia TABELA nr 3.

TABELA nr 3

Jelenin nr 5; Gm. Chojna; dz. nr 484. *Cis pospolity* = grupa drzew pomników przyrody Ocena żywotności drzewa na podstawie cech korony w jej części brzegowej – metoda Roloffa

Stopień (faza) żywotności	Specyfikacja stanu zachowania drzewa
0	Faza eksploracji, czyli niezakłóconego wzrostu i dynamicznego rozwoju
1	Faza degeneracji, czyli spowolnienia wzrostu, obniżonej dynamiki i zachwianej witalności;
2	Faza stagnacji, czyli zahamowanego lub bardzo spowolnionego wzrostu i wyraźnie obniżonej witalności
3	Faza rezygnacji, czyli całkowicie zahamowanego wzrostu i silnie obniżonej witalności oraz zamierania
4	Faza drzewa martwego

WNIOSEK: Na podstawie powyższej tabeli ustala się **stan żywotności** wskazanych trzech drzew w granicach obszaru w. w. posesji Jelenin nr 5 **od 0 (= zerowej) fazy do 2 (= drugiej)**, co oznacza, że jest wśród waloryzowanych drzew są okazy w fazie eksploracji, czyli niezakłóconego wzrostu i dynamicznego rozwoju oraz drzewa w fazie degeneracji, czyli spowolnienia wzrostu, obniżonej dynamiki i zachwianej witalności

4. Szczegółowy (= indywidualny) zakres oceny stopnia żywotności waloryzowanego drzewa zawiera opis w części opracowania : „Wykaz i opis o prac pielęgnacyjno-urzędzeniowych ”.

⁶ Źródło: **Białobok, S., 1991**, Nasze drzewa leśne, PAN, Instytut Dendrologii, Poznań,
Szewczyk, G., Guz, M., 2012, Dynamika zmian szerokości przyrostów rocznych jako miara żywotności drzew parkowych i zieleni miejskiej, FORESTRY LETTERS, T.103, str. 47-58

5. Stwierdza się ponadto, że określone powyżej drzewa:
  - a. **odznaczają się nieco osłabioną statyką**, która wynika z **braku poprawnie wykonanych** zabiegów formowania koron drzew, która wynika z **niewłaściwie** wykonanego zabiegu **formowania obrzeży koron** co skutkuje tzw. „nadmiernym rozrostem masy” i zmianą (podwyższeniem) środka ciężkości drzew”,
  - b. **stwarzają bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi** oraz ich mienia,
  - c. **stwarzają bezpośrednie zjawisko immisji bezpośredniej pośredniej w obszarze pasa drogowego oraz na obszarze dz. nr 484**
6. W związku z tym stwierdza się, że w substancji waloryzowanych drzew niezbędne jest wykonanie prac urządzeniowych jak np.:
  - a. **obniżenie wierzchołków,**
  - b. **znaczne ograniczenie obrysów obrzeży koron , które zlikwidują lub istotnie zmniejszą opisane powyżej stany zagrożenia,**
  - c. **wykonanie wiązania elastycznego pni zagrożonych rozłamem (jako działanie wariantowe).**
7. Jednocześnie **zastrzega się**, że ze względu na stan zachowania, potencjalną możliwość bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa zdrowia, życia ludzi lub ich mienia wszelkie prace pielęgnacyjne – urządzeniowe drzew winien wykonać uprawniony zakład dysponujący odpowiednim sprzętem i uprawnionymi ludźmi.
8. Ponadto prace należy wykonywać pod nadzorem uprawnionej osoby.
9. Bezpośrednio przed rozpoczęciem prac oraz w trakcie ich realizacji należy bezwzględnie realizować na bieżąco oględziny drzew w zakresie występowania w ich obrębie gatunków chronionych roślin i zwierząt.
10. Stan zachowania opracowywanych drzew oraz ich bezpośrednie otoczenie obrazują załączone **zdj. z dnia 19 kwietnia oraz 06 września 2016 r.** ⁷.

2. Ekspertyza siedliskowo – środowiskowa

Ustalenie potencjalnego zakresu wartości przyrodniczej, środowiskowej, siedliskowej waloryzowanych drzew w granicach dz. nr 484 na posesji Jelenin nr 5 zakwalifikowanych do wykonania prac pielęgnacyjno – urządzeniowych w koronach w rozumieniu treści w. w. ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz treści w. w. ustawy kodeks cywilny

1. Określenie wartości siedliskowo – środowiskowej wskazanych drzew

1. Na podstawie szczegółowego przeglądu waloryzowanych drzew = pomników przyrody żywej, które rosną w granicach dz. 484 w Jeleninie Nr 5 oraz po przeprowadzeniu uzupełniającej konsultacji ze specjalistą ds. ochrony środowiska **stwierdza się, że w. w. trzy drzewa z gat. *Cis pospolity* zakwalifikowane do wykonania n. w. opisanych prac:**
  - a. **Stanowią istotny czynnik podkreślający krajobraz „terenu zieleni”** (= kompozycja przestrzenna zieleni) w rozumieniu treści **art. 5, pkt 21** w. w. ustawy o ochronie przyrody,
  - b. **Stanowią istotny czynnik** warunkujący zachowanie siedliska przyrodniczego w rozumieniu treści **art. 5, pkt 17** w. w. ustawy o ochronie przyrody,
  - c. **Stanowią istotny czynnik** warunkujący zachowanie siedliska przyrodniczego w rozumieniu treści **art. 5, pkt 17** w. w. ustawy o ochronie przyrody,

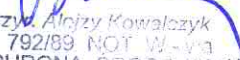
⁷ Źródło: dokumentacja zdjęciowa została wykonana w terminie tzw. „**drzew ulistnionych w okresie wczesnoletnim i okresie późnojesiennym** (= termin możliwy do wykonania na tym etapie prac inwentaryzacyjnych) na potrzeby udokumentowania stanu zachowania siedlisk i środowisk przyrodniczych, na potrzeby udokumentowania zakresu tzw. „**bezpieczeństwa ruchu drogowego w sąsiedztwie przyległego układu komunikacyjnego, zagrożenie bezpieczeństwa mienia w granicach posesji oraz w celu zapewnienia niezbędnych warunków bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi , którzy korzystają z obszaru posesji oraz pasa drogowego**

- d. Stanowią istotny czynnik warunkujący zachowanie siedliska przyrodniczego w znaczeniu Stanowią istotny czynnik warunkującego zachowanie siedliska roślin lub zwierząt w rozumieniu treści art. 5, pkt 18 w. w ustawy o ochronie przyrody,
- e. Stanowią istotny czynnik warunkujący zachowanie środowiska przyrodniczego w rozumieniu treści art. 5, pkt 20 w. w ustawy o ochronie przyrody.
2. W związku z zapisem treści art. 82, ust. 1a, pkt 1 i 3 oraz art. 83, ust. 2c aktualnej ustawy o ochronie przyrody na podstawie przeglądu stanu zachowania w. w. drzew oraz po przeprowadzeniu uzupełniającej konsultacji ze specjalistą ds. ornitologii stwierdza się, że drzewa zakwalifikowane do wykonania prac pielęgnacyjnych w koronie:
- a. zawierają w swoich koronach gniazda lub inne schronienia chronionych gat. zwierząt,
- b. zawierają w swoich pniach ubytki wgłębne (= dziuple), które mogą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania chronionych gat. zwierząt,
- c. na pniach nie stwierdzono występowania chronionych gat. roślin.
3. W związku z czym projektowane prace mogą być realizowane po dokonaniu, bieżącego szczegółowego przeglądu przez uprawnioną osobę w zakresie występowania gatunków chronionych.

Opracowanie:

RZECZOZNAWCA

dr n. przyw. Aliny Kowalczyk
upr. nr 792/89 NOT W-wa
specj. OCHRONA ŚRODOWISKA

3. Wykaz i opis drzew wnioskowanych i zakwalifikowanych do wykonania prac pielęgnacyjno - urzędniowych w koronach

1. Opis drzew zakwalifikowanych do wykonania prac w koronach

- Przedkłada się poniżej opis szczegółowy wskazanych trzech pomnikowych drzew na dz. nr 484 przyległej bezpośrednio do drogi publicznej w Jeleninie, Gm. Chojna.
- Opis stanu zachowania drzew uwzględnia zakres potencjalnego zagrożenia ze strony drzew w stosunku do obszaru posesji na dz. przyległych oraz na drodze publicznej.
- Po szczegółowym rozpoznaniu stanu zachowania waloryzowanych drzew stwierdza się, że:
  - do wykonania prac pielęgnacyjno - urzędniowych w zakresie formowania i redukcji obrzeży koron koronie zakwalifikowano wszystkie trzy drzewa,
  - do obniżenia wierzchołków (jako działanie wariantowe) zakwalifikowano wszystkie trzy drzewa
- Opis inwentaryzowanych drzew zakwalifikowanych do wykonania prac pielęgnacyjno-urzędniowych w koronach na dz. nr 484 na posesji Jelenin nr 5 zawiera TABELA Nr 4.

Tabela nr 4

Jelenin nr 5; Gm. Chojna; dz. nr 484. *Cis pospolity* = grupa drzew pomników przyrody
Waloryzacja przyrodniczo - techniczna inwentaryzowanego drzewa.

Wykaz i opis prac pielęgnacyjno - urzędniowych w koronach drzew na potrzeby zwiększenia bezpieczeństwa statyki oraz eliminacji zjawiska immisji bezpośredniej

L.p.	Gatunek drzewa Obwód pnia	1) Lokalizacja drzewa, 2) Stan zachowania, 3) Wykaz i opis prac 4) Dowodowa dok. zdjęciowa
1.	<i>Cis pospolity</i> Obwód pnia = 192 cm	1) element składowy grupy drzew na posesji Jelenin nr 5, przy drodze publicznej w odł. ca 3,0 m od granicy posesji ; 2) Stan zachowania: a. drzewo o tzw. zastarzałym obniżeniu wysokości wykonanym przed kilkunastoma laty (= odcięcie wierzchołka), b. drzewo nieznacznie pochylone w str. zabudowy na przyległej dz. nr 485 = na posesji Jelenin nr 6.

	<p>c.d.</p> <p><i>Cis</i> <i>pospolity</i></p> <p>Obwód pnia = 192 cm</p>	<p>c. Ca 20 % masy korony sięga w obszar pasa drogowego ogólnodostępnej drogi publicznej. Zasięg korony waloryzowanego drzewa w pas drogowy określa się jako zjawisko immisji bezpośredniej oraz zjawisko immisji pośredniej,</p> <p>d. Statyka drzewa nieznacznie osłabiona, nieznaczne zagrożenie wywrotu,</p> <p>e. silne zjawisko immisji bezpośredniej,</p> <p>f. nieznaczne zagrożenie bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi.</p> <p>g. W dolnej partii kłody pnia rozległy ubytek wgłębny kominowy po niewłaściwie wykonanym, zastarzałym odcięciu rozwidlonego pnia. P. zał. zdj. nr 7,</p> <p>3) Wykaz i opis prac:</p> <p>a. odciąć = uformować część obrzeża korony.</p> <p>b. Odciąć wierzchołki (końcówki) gałęzi do odległości ca 2,9 m od obwodu pnia drzewa w przyziemiu = do tzw. „rzutu korony drzewa” sięgającego maksymalnie połowy jezdni brukowanej drogi.</p> <p>c. Wykonać zalecone prace wg wskazań określonych przerywanymi liniami na zał. zdj. nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, nr 5, nr 6, nr 11, nr 12.</p> <p>d. nie zabezpieczać płaszczyzn cięcia konarów i gałęzi,</p> <p>e. nie leczyć i nie zabezpieczać otworu wylotowego ubytku wgłębny kominowego w kłodzie pnia.</p> <p style="text-align: center;">Zabiegi wariantowe</p> <p>a. Rozważyć dodatkowo znaczniejsze obniżenie drzewa o ca 3 – 4 m (= odciąć wierzchołek),</p> <p>b. Uformować obrzeża na całym obwodzie obrysu korony drzewa = redukcja obrysu korony w celu zmniejszenia jej masy i związanego z tym zwiększenia bezpieczeństwa statyki drzewa oraz zmniejszenia zjawiska immisji bezpośredniej i immisji pośredniej .</p> <p>4) P. zał. zdj. nr 1-10 z dnia 06.12.2016 oraz nr 11-12 z dnia 12,04.2016 r.</p>
2.	<p><i>Cis</i> <i>pospolity</i></p> <p>Obwód pnia = 150 cm</p>	<p>1) element składowy grupy drzew na posesji Jelenin nr 5, przy drodze publicznej; w odl. ca 3,0 m od granicy posesji ;</p> <p>2) Stan zachowania:</p> <p>a. drzewa o tzw. zastarzałym obniżeniu wysokości wykonanym przed kilkunastoma laty (= odcięcie wierzchołka),</p> <p>b. drzewo rozwidłone w przyziemiu; na wys. ca 0,6 m od ziemi; widoczna wyraźna <u>linia zrostu pni</u> (i późniejszego <u>spękania miejsca zrostu</u>) drzew</p> <p>c. zrosnięte drzewo nieznacznie pochylone w str. zabudowy na przyległej dz. nr 485 = na posesji Jelenin nr 6.</p> <p>d. Ca 20 % masy korony sięga w obszar pasa drogowego ogólnodostępnej drogi publicznej.</p> <p>e. Statyka drzewa nieznacznie osłabiona, nieznaczne zagrożenie wywrotu,</p> <p>f. silne zjawisko immisji bezpośredniej,</p> <p>g. nieznaczne zagrożenie bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi.</p>
3.	<p><i>Cis</i> <i>pospolity</i></p> <p>Obwód pnia = 138 cm</p>	<p>3) Wykaz i opis prac:</p> <p>a. odciąć część korony wg wskazań na zał. zdj.</p> <p>b. Nie zabezpieczać płaszczyzn cięcia konarów i gałęzi.</p> <p>c. Obniżyć wierzchołek drzewa o ca 3- 5 m.</p> <p>d. Uformować obrzeża korony = zredukować obrys korony drzewa.</p> <p>4) P. zał. zdj. nr 5, nr 6, nr 7, nr 8, nr 9, nr 10 z dnia 16. 09.2016 r.</p> <p style="text-align: center;">Zabiegi wariantowe</p> <p>a. Jako zabieg wariantowy należy rozważyć wykonanie wiązania elastycznego rozwidlonego drzewa,</p> <p>b. wiązanie należy zawiesić na wys. ca 0,8 – 1,0 m od wierzchołka kłody pnia każdego z rozwidlonych drzew</p>

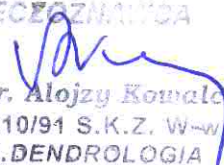
	c. miejsce zawieszenia wiązania wrysowano na zał. zdj. nr 9
1)	Kolejność opisu drzew w tabeli jest zgodna z kolejnością ich opisu numeracyjnego na zał. do- wodowej dokumentacji zdjęciowej,
2)	Prace wykonywać bezwzględnie z wysięgnika koszowego
3)	Wykonywać cięcia sekcyjne (= odcinkowe) konarów i grubszych gałęzi

4. WNIOSKI dot. realizacji prac pielęgnacyjno – urządzeniowych

- stan zachowania waloryzowanej grupy drzew = pomników przyrody oraz ich niezaprzeczalne, w. w. wartości przyrodnicze i krajobrazowe jednoznacznie kwalifikują drzewa do wykonania opisanych powyżej prac pielęgnacyjno – urządzeniowych,
- lokalizacja drzew w granicach posesji Jelenin nr 5 pozwala na dojazd sprzętu (wysięgnik ko-
szowy), z którego możliwe jest wykonanie n. w. prac,
- otwór wylotowy ubytku wgłębnego w przyziemiu kłody pnia drzewa nr 1 świadczy o tzw. „za-
niedbaniach pielęgnacyjnych”, które przejawiają się w **braku** wykonania poprawnego odcięcia
rozwidlonego drzewa lub wykonania niezbędnego wiązania elastycznego drzew zagrożonych
rozłamaniem oraz o **braku** obniżenia drzew i braku tzw. „kontrolowanego” formowania ich
obrzeży
- istnieje również techniczna możliwość wykonania podpory sztywnej pochylonych drzew. Jed-
nakże, ze względu na **skuteczniejsze** działanie polegające na obniżeniu drzew lub wykonaniu wią-
zania elastycznego drzew nr 2 i nr 3 **wariantu tego nie zaleca się**
- jednakże **optymalnym rozwiązaniem** z pozostałych dwóch możliwości: wykonania wiązania
lub obniżenia drzew jest obniżenie wierzchołków drzew,
- W celu **odciążenia** masy drzewa **należy zmniejszyć wymiary** (i związaną z tym masę) korony
- zmniejszenie masy** (= odciążenie korony) a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa statyki
możliwe jest poprzez **odcięcie obrzeży korony i obniżenie wierzchołka**.
- ponadto obniżenie wierzchołka drzewa zmniejszy podatność (wysoko wyniesionych) koron
na podmuchy wiatru i tym samym **zmniejszy możliwość zagrożenia** ich wywrotu lub odła-
mania konaru,
- Zmniejszona EKSPozyCJA NA WIATR zredukowanych koron drzew jest kolejnym **ważnym**
czynnikiem zwiększenia bezpieczeństwa ich stabilności.

Stargard dnia 27. 12. 2016 r.

Opracowanie:

RZECZOSPOŁECZNA

 dr n.przyr. Alojzy Kowalczyk
 upr.nr 110/91 S.K.Z. W-wa
 specj. DENDROLOGIA

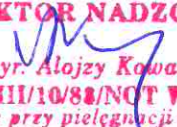
5. Podstawowe zapotrzebowanie materiałowe na potrzeby wykonania prac pielęgnacyjno – urządzeniowych jako **wiązanie elastyczne pni rozwidlonych drzew**

- lina stalowa wieloskrętna o śr. 18-20 mm, dł. ca 5 – 7 m do wykonania wiązania elastycznego
rozwidlonych pni drzew,
- klocki drewniane z metalowymi kabłąkami (skoblami) na podkładki dystansowe do zamonto-
wania liny stalowej na obwodzie pnia. Ilość = ca 10 szt.
- śruba rzymska o śr. pręta gwintowanego 16 – 18 mm. Ilość = 1 szt.
- zaciski kabłąkowe o śr. kabłąka i gwintu 10 – 12 mm. Ilość = 6 szt.

Zastrzega się jednoznacznie, że ze względu na opisane powyżej uwarunkowania formalno – praw-
ne (= pomnik przyrody) **wszelkie prace** przy waloryzowanym drzewie winien wykonywać
uprawniony zakład pod nadzorem uprawnionej osoby.

Stargard dnia 27. 12. 2016 r.

Opracowanie:

INSPEKTOR NADZORU

 dr n. przyr. Alojzy Kowalczyk
 upr. nr III/10/88/NOT W-wa
 specj. prac przy pielęgnacji drzew

Dowodowa dokumentacja
fotograficzna

**JELENIN Nr 5, dz. 484
Gm. Chojna**

***Cis pospolity*
Pomnik Przyrody Żywej**

Obw. pni: 192 + 150+138 cm

**Ekspertyza
dendrologiczno-techniczna**

Zdj. nr 1 – u góry

1. Sylwetka grupy drzew
2. Zachodni fragment koron
3. Widok od północy
4. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony nad pas drogowy drogi publicznej
5. Zjawisko **immisji pośredniej i bezpośredniej** drzewa w pasie drogi.

6. Przekroczona **skrajnia drogowa** wg § 54, ust. 2, pkt 3 Rozp. Min. Transp. i Gosp. Morskiej (Dz. U. 1999, nr 43, poz. 430)

Zdj. nr 2 – u dołu

1. Sylwetka grupy drzew
2. Wschodni fragment ko
3. Widok od południa
4. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony w posesji JELENIN nr 5; nad obszarem dz. nr 484
5. Zjawisko **immisji pośredniej i bezpośredniej** drzewa w obszarze posesji

UWAGA: Linią przerywaną zaznaczono miejsce odcięcia kolizyjnych konarów koron jako formowanie obrzeży koron drzew = pomników przyrody

Fot.: **Alojzy Kowalczyk**

Data: 06. 12. 2016 r.

Dowodowa dokumentacja fotograficzna		JELENIN Nr 5, dz. 484 Gm. Chojna	
Cis pospolity		Pomnik Przyrody Żywej	
		Obwody pni: 192 + 150+138 cm	
Ekspertyza dendrologiczno - techniczna.			
Wykaz i opis prac pielęgnacyjno - urzędzeniowych w koronach grupy drzew			
Zdj. nr 3 - u góry	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sylwetka grupy drzew. Zachodni fragment koron 2. Widok od południa. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony nad pas drogowy drogi publicznej 3. Zjawisko immisji pośredniej i bezpośredniej drzewa w pasie drogi. 		
Zdj. nr 4 - u dołu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sylwetka grupy drzew Wschodni fragment koron 2. Widok od południa. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony w posesji JELENIN nr 5; nad obszarem dz. nr 484 3. Zjawisko immisji pośredniej i bezpośredniej drzewa w obszarze posesji 		
UWAGA: Linia przerywaną zaznaczono miejsce <u>odcięcia kolizyjnych konarów koron jako formowanie obrzeży koron</u> drzew = pomników przyrody			
Data: 06. 12. 2016 r.		Fot.: <i>Alojzy Kowalczyk</i>	

Dowodowa dokumentacja
fotograficzna

JELENIN Nr 5, dz. 484
Gm. Chojna

Cis pospolity
Pomnik Przyrody Żywej

Obw. pni: 192 + 150+138 cm

Ekspertyza
dendrologiczno-techniczna

Zdj. nr 5 – u góry

1. Sylwetka grupy drzew
2. Zachodni fragment koron
3. Widok od południa
4. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony nad pas drogowy drogi publicznej
5. Zjawisko **immisji pośredniej i bezpośredniej** drzewa w pasie drogi.

6. Przekroczona **skrajnia drogowa** wg § 54, ust. 2, pkt 3 Rozp. Min. Transp. i Gosp. Morskiej (Dz. U. 1999, nr 43, poz. 430)

Zdj. nr 6 – u dołu

1. Sylwetka grupy drzew
2. Wschodni fragment koron
3. Widok od zachodu
4. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony w posesji JELENIN nr 5; nad obszarem dz. nr 484
5. Zjawisko **immisji pośredniej i bezpośredniej** drzewa w obszarze posesji

UWAGA: Liniją przerywaną zaznaczono miejsce odcięcia kolizyjnych konarów koron jako formowanie obrzeży koron drzew = pomników przyrody

Fot.: **Alojzy Kowalczyk**

Data: 06. 12. 2016 r.

Dowodowa dokumentacja
fotograficzna

JELENIN Nr 5, dz. 484
Gm. Chojna

Cis pospolity
Pomnik Przyrody Żywej
Obw. pni: 192 + 150+138 cm

**Ekspertyza
dendrologiczno-techniczna**

Zdj. nr 7 – u góry

1. Dolna partia drzewa nr 1
2. Widok od południa
3. Widoczny **ubytek wgłębny** w kłodzie pnia po **zastarzałym, niewłaściwie odciętym rozwidleniu**
4. Ubytek wgłębny niewielki osłabia statykę drzewa. **Nie stanowi zagrożenia bezpieczeństwa statyki**

Zdj. nr 8 – u dołu

1. Dolna partia grupy drzew
2. Widok od zachodu
3. Widoczny zdegradowany drewniany plotek jako sposób i zakres zabezpieczenia przyziemia pni drzew pomnikowych na posesji JELENIN nr 5

UWAGA:

ubytek wgłębny oraz ogrodzenie zaznaczono strzałką.

Fot.: *Alojzy Kowalczyk*
Data: 06. 12. 2016 r.

Dowodowa dokumentacja
fotograficzna

JELENIN Nr 5, dz. 484
Gm. Chojna

Cis pospolity
Pomnik Przyrody Żywej
Obw. pni: 192 + 150+138 cm

**Ekspertyza
dendrologiczno-techniczna**

Zdj. nr 9 – u góry

1. Górna partia pni rozwidlonego drzewa nr 2 i 3
2. Widok od południa
3. Widoczny sposób i zakres ugałęzienia

**Warianty zabezpieczenia
rozwidlonego drzewa przed
potencjalnym rozłamaniem**

- a. **WARIANT Nr 1:** wykonanie wiązania elastycznego
- b. **WARIANT Nr 2:** obniżenie wierzchołka drzewa

Szczegółowy opis wariantów
zawarto w opracowaniu

Zdj. nr 10 – u dołu

1. Dolna partia pni rozwidlonego drzewa nr 2 i 3
2. Widok od zachodu
3. Widoczna linia zrostu pni (i jednocześnie linia spękania) rozwidlonego drzewa nr 2 i nr 3

UWAGA:

- a) miejsce zrostu pni drzew nr 2 i nr 3 oraz ich spękania oznaczone strzałką
- b) miejsce zawieszenia wiązania elastycznego pni drzew nr 2 i nr 3 oznaczone strzałką oraz podwójną linią ciągłą

Fot.: *Alojzy Kowalczyk*
Data: 06. 12. 2016 r.

Dowodowa dokumentacja fotograficzna		JELENIN Nr 5, dz. 484 Gm. Chojna	
Cis pospolity		Pomnik Przyrody Żywej	
		Obwody pni: 192 + 150+138 cm	
Ekspertyza dendrologiczno - techniczna.			
Wykaz i opis prac pielęgnacyjno - urzędzeniowych w koronach grupy drzew			
Zdj. nr 11 - u góry	1. Sylwetka grupy drzew. 2. Widok od południa. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony w posesji JELENIN nr 5; nad obszarem dz. nr 484 3. Zjawisko immisji pośredniej i bezpośredniej drzewa w pasie drogi.		
Zdj. nr 12 - u dołu	1. Sylwetka grupy drzew. Wschodni fragment koron Widok od południa. 2. Widoczny sposób i zakres zasięgu korony nad pasem drogi publicznej Zjawisko immisji pośredniej i bezpośredniej drzewa w obszarze posesji		
UWAGA: Linia przerywaną zaznaczono miejsce <u>odcięcia kolizyjnych konarów koron</u> jako formowanie obrzeży koron drzew = pomników przyrody			
Data: 19. 04. 2016 r.		Fot.: <i>Iwona Rzeszowska</i>	